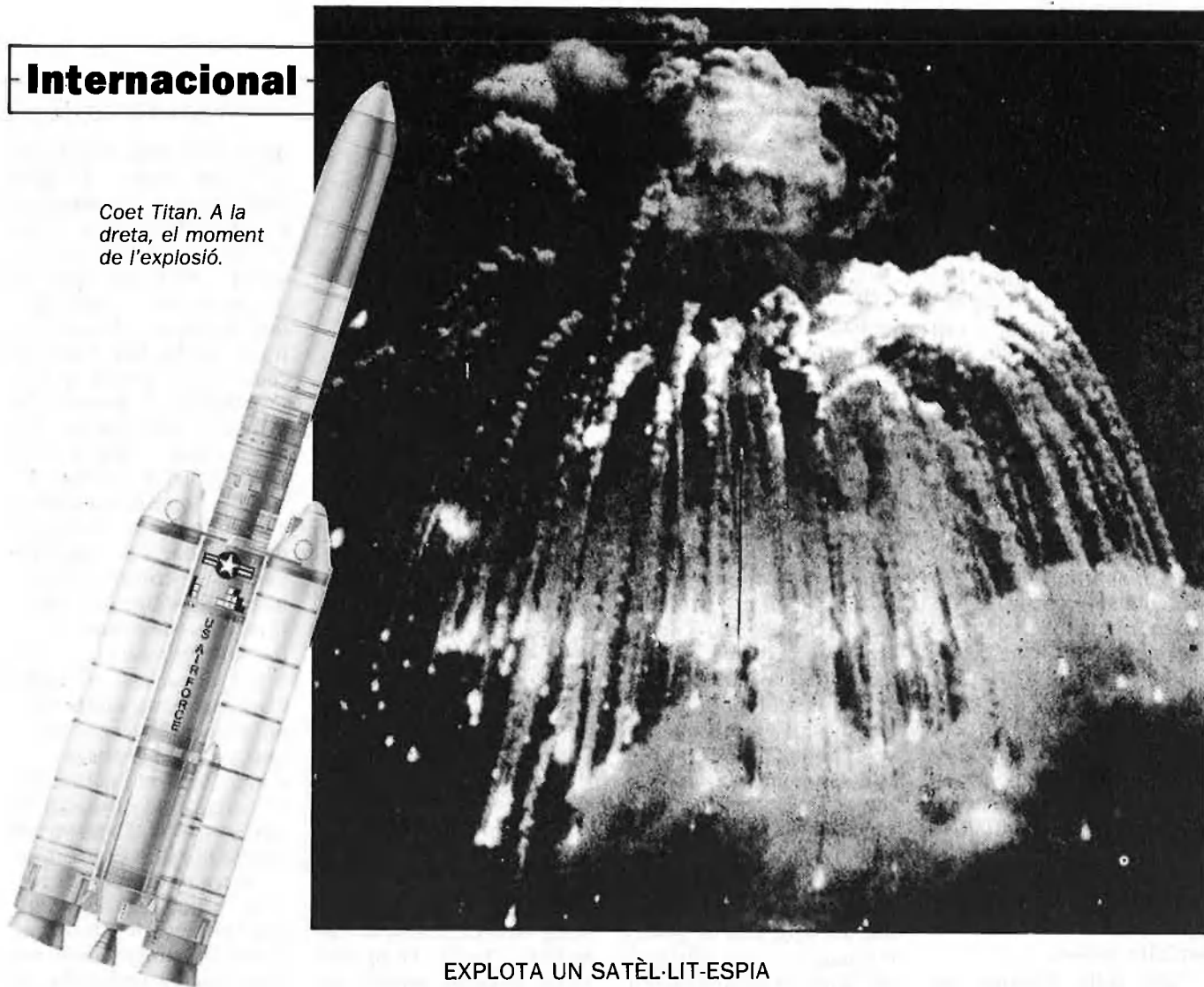

Coet Titan. A la dreta, el moment de l'explosió.

EXPLOTA UN SATÈL·LIT-ESPIA

La mort del Gran Ocell

Dissabte passat, 19 d'abril, un coet Titan, encarregat de posar en òrbita un satèl·lit secret dels Estats Units, explotava en el moment d'iniciar el vol. ¿Quina n'era la missió? ¿Quin ús tenen els satèl·lits-espia?

Vicent Partal

Succéi a la base aèria de Vandenberg, a uns cent seixanta quilòmetres al nord de Los Angeles. Un míssil Titan, portador d'una càrrega militar secreta, explotava poc després de ser llançat i dispersava sobre vint-i-vuit mil ciutadans dels Estats Units un núvol tòxic de color taronja i blanc. En l'explosió se n'havia perdut, òbviament, la càrrega. Una càrrega que era, ni més ni menys, un satèl·lit-espia KH-11 (més conegut com Big Bird, «Gran Ocell») capaç de prendre fotografies des de l'espai, on es reconeix el número de la matrícula d'un cotxe. Un altre Big Bird havia esclatat en un accident similar el passat mes d'agost.

Aquests accidents —el d'ara per repetitiu— impliquen un gravíssim problema per a l'espionatge nord-americà.

Big Bird, els KH-11 actualment en funcionament, cada dia fotografia, des de l'atmosfera, absolutament tota la superfície de la terra. Només té dues limitacions físiques: la quantitat de pel·lícula que pot impressionar —sol acabar-se al cap de cinc o sis mesos de funcionament— i la de combustible, que s'esgota més o menys ràpidament en funció de les vegades en què el Gran Ocell ha de reduir l'altura de l'òrbita per accedir a fotografies més nítides.

Un KH-11 entra en funcionament, doncs, cada mig any. Si a l'agost de

l'any passat en fallà un i ara en falla un altre, vol dir que dos dels quatre darrers llançaments han fracassat, amb la qual cosa el pressupost del programa d'espionatge s'ha desbocat considerablement. Es calcula que la National Reconnaissance Office, un organisme del Pentàgon que oficialment no existeix, té un pressupost —camuflat en el de l'US Air Force— que ja supera el doble que el de la CIA. Es parla de dos mil milions de dòlars, uns dos-cents vuitanta mil milions de pessetes, només en personal i material en terra —és a dir descomptant els caríssims satèl·lits—. La NRC és l'inexistent organisme encarregat del programa de satèl·lits espies i de situar-los en l'espai —on, per cert, co-

mença a haver-hi problemes d'apar-
cament—. No cal dir que les despeses
de l'operació es desorbiten amb cada
fallida. El govern americà, però, no té
més remei que córrer amb totes les
despeses, gràcies a la importantíssima
informació que els proporciona Big
Bird, una informació que ha estat bà-
sica, per exemple, durant la recent
agressió contra Líbia a l'hora de loca-
litzar els objectius. ¿Però com funcio-
nen els grans ocells de l'espionatge?
¿Quina informació poden transmetre?

Fotografiar, des de l'espai, un home

Els detalls queden en secret, com
era d'esperar, però els secrets
—almenys a Occident— sempre tenen
alguna escaleta que permet d'esbri-
nar-ne detalls elementals. Com per
exemple els paràmetres de les òrbites:
sempre polars i a una altura variable
entre els 150 quilòmetres en l'hemisfe-
ri nord (on ha de fotografiar, per
exemple, l'URSS, Afganistan, Líbia,
Nicaragua...) i els tres-cents en l'he-
misferi sud (d'una importància política
molt menor).

Aquest tipus d'òrbita implica que
els Big Bird necessiten uns noranta

minuts per fer una volta completa a la
terra si els suposem amb una velocitat
de 25.000 Km hora. L'oscil·lació de la
terra durant aquest període de temps
fa que el satèl·lit sobrevoles una banda
diferencial en cada volta i retorne a
l'original al cap de vint-i-quatre. Amb
això s'aconsegueix l'objectiu: foto-
grafiar, cada dia, cada racó del plane-
ta. En moments d'especial tensió o en
punts d'especial interès, el Gran Ocell
pot descendir fins als 120 quilòmetres
d'altura, per prendre fotografies més
nítides encara. L'inici de les obres
d'una carretera al Vietnam, per exem-
ple, pot ser prou motiu per alterar-ne
l'altra, una alteració que comporta
greus problemes de combustible, ja
que la maniobra d'encendre la propulsió
darrera per davallar implica una despesa
important.

Les fotografies obtingudes arribaran
a la terra per dos camins. Algunes
són revelades automàticament pel sa-
tèl·lit i transmeses a les bases en terra
electrònicament i unes altres són llan-
çades en paracaigudes sobre l'Oceà
Pacific. La recuperació d'aquests ro-
dets de pel·lícula resulta espectacular,
ja que la trajectòria és seguida, en
principi, per radar i posteriorment, a
partir dels 15.000 metres d'altura, a
simple vista: en aquest instant desple-

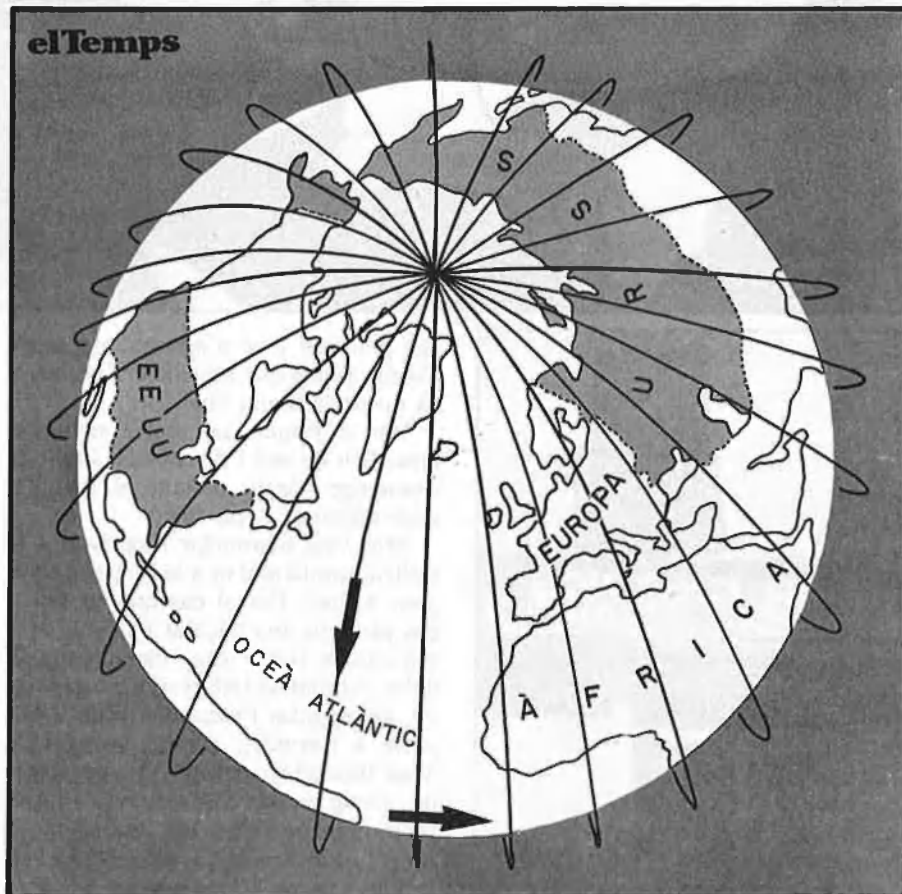
guen un enorme paracaigudes de co-
loraines, que és perseguit per un avió
equipat especialment i encarregat
d'atrapar-lo. L'operació sol realitzar-
se sobre les illes Hawaii i tot sembla in-
dicar que l'avió-bressol mai no ha fal-
lat en la seua missió.

L'enviament, a través de mitjans
electrònics, va ser recuperat l'any
1971, després que, durant anys, havia
estat abandonat a causa de les defi-
cients condicions en què arribaren a
terra les fotografies. El progrés dels
scanners òptics ha permès que la defi-
nició de les imatges —el nombre de
punts per mil·límetre quadrat— s'ha-
ja multiplicat per mil, fet que ha posi-
sibilitat unes imatges tan nítides que
permeten distingir un home llegit el
periòdic, o comptar el nombre de sol-
dats que participen en unes manio-
bres.

A pesar d'això, les cases de foto-
grafia (molt especialment Sony,
Perkin-Elmer, Eastman-Kodak i Itek
Corporation, algunes amb contractes
subscrits ja directament amb el Pentà-
gon) treballen sobre projectes de cà-
meres electròniques d'alt rendiment,
que eliminen l'etapa intermèdia d'im-
pressió en pel·lícula. El dia que ho
aconsegueixen, no lluny en el temps,
com cal suposar, hauran arribat, amb
molta facilitat, a l'establiment de sa-
tèl·lits espia permanents. Si seguissin
llançant-ne dos per any, en poc de
temps tota la terra estaria vigilada si-
multàniament des de l'espai per la
xarxa de Big Birds. Ara, la majoria
són destruïts en l'espai, quan es fan
inservibles. Aviat arribaria el moment
en què es necessitarien semàfors per
regular-ne el trànsit per l'atmosfera. I
el moment en què els vells conceptes,
ancestrals, d'intimitat i seguretat que-
darien ja totalment pulveritzats.

Càmeres que, des de l'espai, ens fo-
tografien. Gegantesques computado-
res que emmagatzemen milers de da-
des de cada ciutadà del planeta; bases
de comunicacions —com les de Fort
Mead i Menwith Hill, a Anglaterra,
capacitades per a escoltar —ides
d'allí!— una conversa en qualsevol
taverna del nucli antic de Bilbao... un
futur que se'ns acosta implacable-
ment i al qual serà molt difícil esca-
par.

Orwell potser no somiava tant com
semblava, però, per sort, encara es
produeixen errades i accidents, com el
del Titan de Vanderberg. Un gran
ocell escampat —transformat en nú-
vol taronja i blanc— sobre les roda-
lies de Los Angeles. Però, ¿quants ens
vigilen ja? □

→ Trajectòria dels satèl·lits-espia. En vint-i-quatre hores fotografia tot el planeta.